

НЕПРЯМІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ТА ПЕРЕШКОДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Нейков С.О.

Одеський національний політехнічний університет

Стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств за допомогою податкових важелів є непрямими методами стимулювання інновацій, а податкові пільги та податки є елементами національної податкової системи.

Їх ефективне застосування утворює необхідність розглянути два аспекти.

Перший аспект – визначити загальне місце та висвітлити співвідношення із державним регулюванням інноваційного розвитку. До основних проблем регулювання законодавства у сфері науково-технічного та інноваційного розвитку в Україні справедливо відносяться [1]:

- невиконання положень законодавства, його несистемність, слабкий зв'язок між елементами. Ухвалення науково-технічних програм горизонтального та галузевого рівня здійснюється в різний час, а їх взаємодію не передбачено;
- відсутність довгострокових програм розвитку національної економіки, заснованої на інноваціях, та діючих механізмів виконання пріоритетів науково-технічної та інноваційної діяльності;
- зорієнтованість процедури відбору проектів, проведення експертизи та їх фінансування на органи виконавчої влади, які застосовують ускладнені довготривалі процедури прийняття рішень та відсутність ефективних антикорупційних механізмів;
- призупинення дії механізмів підтримки науково-технічної діяльності;
- відсутність комплексного застосування механізмів державного впливу (фінансових, кредитних, податкових тощо) для досягнення пріоритетів;
- відсутність скоординованої діяльності органів виконавчої влади, спрямованої на інноваційний розвиток країни.

Більшість українських вчених виділяють такі найважливіші проблеми та перешкоди для інноваційного розвитку підприємств, як [2-4]: недостатня кількість фінансових ресурсів, що використовують суб'єкти інноваційної діяльності, зокрема, промислові підприємства; недосконала інфраструктура інноваційного ринку; низький рівень стимулювання інноваційної діяльності законодавством України; недостатнє поширення інформації для суб'єктів інноваційної діяльності. Важливим є гармонізація положень законодавчих та нормативних актів – у першу чергу, законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритети інноваційної діяльності в Україні», «Про спеціальний режим інноваційно-інвестиційної діяльності технопарків» [3].

Другий аспект – висвітлити стимулюючу роль різних видів податкових важелів та сферу їх застосування, враховуючи світовий досвід. Використання останнього дасть змогу уникнути проблем, що можуть виникати при впровадженні системного податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств. В світовій практиці використовують два типи податкових преференцій щодо стимулювання інноваційної діяльності, пов'язаних з податком на прибуток (корпоративним податком):

- податковий дослідний кредит, що передбачає зменшення величини податку на відповідну величину, яка, в свою чергу, є прямо залежить від величини витрат на інноваційну діяльність. З країн ЄС зазначений тип податкового стимулювання інноваційної діяльності обрали Франція, Іспанія, Ірландія та Португалія, він є в США, Канаді та Японії.
- збільшення вирахувань з податкової бази (Super deduction), що передбачає зміну вирахування з оподаткованої бази витрат на НДДКР. Його використовують Велика

Британія, Австрія, Бельгія, Чехія, Угорщина, Китай, Індія, Південна Корея, Малайзія, Сінгапур. Преференції, пов'язані із зазначеним податком, дадуть можливість підприємствам вивільняти кошти та направляти їх на НДДКР.

На жаль, в Україні відсутня не тільки системна підтримка податкового стимулювання інноваційної діяльності, але й будь-яке її стимулювання [3, 5]. Так, надаючи податкові пільги для секторів економіки, не враховувались різні аспекти їх функціонування, поєднання різних податкових пільг та шляхів їх надання. Скажімо, часто надавалися пільги з податку на прибуток підприємств для різних науково-дослідних установ, тоді як вони потребують, податкових пільг з податку з доходів фізичних осіб.

Можна стверджувати, що системне податкове стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств в країні відсутнє, а множина існуючих перешкод знижує ефективність непрямих методів стимулювання.

Список літератури:

1. Інноваційна Україна 2020 : [національна доповідь] / [за заг. ред. В.М. Гейця та ін.]. – К.: НАН України, 2015. – 336 с.
2. Вермінська О. М. Дослідження умов та чинників здійснення інноваційної діяльності підприємствами України та Львівської області / О. М. Вермінська. – Видавництво Львівської політехніки, 2013. – С. 192-196.
3. Рудницька О. М. Інноваційна діяльність підприємств в Україні та шляхи її покращення / О. М. Рудницька, І. З. Шпитко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. – 2014. – № 811. – С. 305-309. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2014_811_48.
4. Філіппова С.В. Актуальні питання формування інноваційних стратегій підприємств / С. В. Філіппова, М. П. Тимошук, Н. М. Дашенко // Праці Одеського політехнічного університету: Науковий та науково-виробничий збірник. – Одеса, 2011. – Вип. 2(36). – С.297– 300.
5. Остафій М. М. Податкове стимулювання підприємницького середовища в Україні через призму економічних факторів / М.М. Остафій // Економічний аналіз. – 2014. – Т. 16 (1). – С. 219-223.
6. Економічна безпека та інноваційний розвиток промислового підприємства: сутність та взаємозв'язок як об'єктів управління [Електронний ресурс] / Л.О. Волощук // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 6 (16). – С. 217-223. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n6.html>
7. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні. [Електронний ресурс] / Н.С. Поповенко, О.В. Ганенко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 1 (2). – С. 126-132. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/n1.html>
8. Основные факторы, обеспечивающие инновационное развитие экономики Германии [Електронний ресурс] / Э. И. Патрик, Ю. В. Никитин, О. Э. Патрик // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 4 (20). – С. 118-122.